پرونده
شهرزاد رحمتی‌پور
قدم به قدم در مسیر خدمت

گزارش یک

قزوین روی ریل جهاد مردمی

روایت شهرستان به شهرستان از خدمت بی‌وقفه جهادگرانی که شکاف محرومیت را ترمیم می‌کنند

قزوین با دهها روستای کم‌برخوردار و مناطق حاشیه‌ای، در دو سال اخیر به یکی از کانون‌های فعال جهاد مردمی تبدیل شده است؛ جایی که گروه‌های جهادی تخصصی، خدمات عمرانی، درمانی و فرهنگی را به عمق روستاها رسانده‌اند. گروه‌های جهادی این استان نشان داده‌اند محرومیت‌زدایی فقط با بودجه‌های کلان دولتی ممکن نیست، بلکه با سرمایه اجتماعی، تخصص جوانان و مدیریت جهادی می‌توان فاصله خدمات و عدالت را کاهش داد. قزوین امروز الگویی از جهاد شهرستان‌محور و مسئله‌محور است؛ الگویی که اگر تقویت شود، می‌تواند بسیاری از گره‌های توسعه محلی کشور را باز کند.

استان قزوین با بیش از هزار و ۲۰۰ گروه جهادی فعال و حدود ۱۸ هزار جهادگر سازمان‌یافته، طی دو سال اخیر به یکی از استان‌های پیشرو در خدمات‌رسانی جهادی تبدیل شده است؛ حضوری که چهره بسیاری از روستاهای محروم را تغییر داده است. گروه‌های جهادی در این استان طی دو سال اخیر نقش قابل توجهی در کاهش محرومیت، ارتقای زیرساخت‌های روستایی و تقویت سرمایه اجتماعی ایفا کرده‌اند، ظرفیتی که موجب شده است با ورود مردم به میدان عمل، حالا ساکنان هر منطقه به یکی از مهم‌ترین بازوهای اجرایی خدمت‌رسانی در مناطق کم‌برخوردار تبدیل شوند.

به گفته مسئول سازمان بسیج سازندگی سپاه صاحب‌الامر(عج) قزوین، تا پایان سال ۱۴۰۴ تعداد گروه‌های جهادی تخصصی فعال که متشکل از جهادگران پزشک و دندانپزشک و مهندسان رشته‌های مختلف هستند به ۷۰۰ گروه می‌رسد که حدود ۲۰ هزار جهادگر در قالب این گروه‌ها فعالیت مستمر خواهند داشت.

سرهنگ پاسدار مهدی صادق‌پور می‌گوید: «بیش از ۷۰ درصد مأموریت‌های گروه‌های جهادی قزوین در روستاهای محروم، حاشیه شهرها و مناطق کم‌برخوردار متمرکز و تلاش شده است خدمات به‌صورت هدفمند و مسئله‌محور ارائه شود.»

او می‌افزاید: «در سال ۱۴۰۳ و نیمه نخست ۱۴۰۴، بیش از ۳۲۰ روستا در استان قزوین به‌صورت مستقیم از خدمات جهادی بهره‌مند شده‌اند که این موضوع نشان‌دهنده گستره و عمق فعالیت جهادگران است. گروه‌های جهادی در قالب تیم‌های تخصصی عمرانی، فرهنگی، پزشکی، آموزشی و معیشتی فعالیت می‌کنند و با شناسایی نیازهای واقعی هر منطقه، خدماتی متناسب با شرایط اقتصادی و اجتماعی روستاها ارائه می‌دهند.»

پیشتاز در خدمات عمرانی و زیرساختی

معاون هماهنگ‌کننده قرارگاه محرومیت‌زدایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که برای افتتاح ۴۰ واحد مسکونی خانواده‌های نیازمند در روستای حسن‌آباد کلج از توابع شهرستان قزوین به این منطقه رفته بود با بیان اینکه بخش عمرانی در سال‌های ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴ شاخص‌ترین حوزه فعالیت گروه‌های جهادی استان قزوین بوده است، گفت: «ساخت و مرمت بیش از ۴۵۰ واحد مسکونی روستایی، اجرای ۱۸۰ پروژه بهسازی معابر، مرمت مدارس، مساجد و خانه‌های عالم از مهم‌ترین اقدامات جهادگران در این حوزه است.»

سردار سید ضیاءالدین حزنی افزود: «تمرکز ما در پروژه‌های عمرانی، استفاده از ظرفیت تخصصی مهندسان جهادگر و کاهش هزینه‌ها با مشارکت مردم محلی بوده که همین رویکرد، اثربخشی پروژه‌ها را چند برابر کرده است.»

در کنار اقدامات عمرانی، یکی از مهم‌ترین کارهای گروه‌های جهادی در حوزه بهداشت و درمان است که تمام خدمات به صوت رایگان در دل روستاها ارائه می‌شود.

سیدحمید موسوی، مسئول گروه جهادی پزشکی شفا با اشاره به فعالیت‌های درمانی و حضور پزشکان و دندانپزشکان در این گروه می‌گوید: «طی دوسال اخیر ۷۰ اردوی جهادی پزشکی در مناطق محروم برگزار شده و بیش از ۱۰ هزار نفر، خدمات رایگان در بخش‌های ویزیت و درمان و جراحی‌های کوچک و دارو دریافت کرده‌اند.»

او با تأکید بر اینکه خدمات شامل ویزیت پزشک عمومی و متخصص، دندانپزشکی، بینایی‌سنجی، توزیع دارو و آموزش‌های بهداشتی است که به‌ویژه در روستاهای دورافتاده بسیار مؤثر بوده است، ادامه می‌دهد: «هیچ وقت فکر نمی‌کردیم یک خدمت تا این حد بتواند برکت داشته باشد و خستگی را از تن بزداید. بیشتر متخصصان این گروه پیگیر اردوها هستند تا در هر شرایطی بتوانند چند روزی به هموطنان محروم خود خدمت کنند.»

فرهنگ، آموزش و امیدآفرینی

در کنار طرح‌های عمرانی و درمانی و همچنین توجه به سلامت شهروندان، فعالیت‌های فرهنگی و آموزشی گروه‌های جهادی قزوین نقش مهمی در امیدآفرینی، توانمندسازی نوجوانان و کاهش آسیب‌های اجتماعی در روستاها و مناطق حاشیه‌ای داشته است.

یکی از جهادگران فرهنگی قزوین می‌گوید: «برگزاری کلاس‌های تقویتی، مشاوره تحصیلی، برنامه‌های فرهنگی و تربیتی برای کودکان و نوجوانان از مهم‌ترین محورهای فعالیت ماست.»

ام‌البنین قرائی که عضو گروه «اسلام ناب» است، می‌افزاید: «در سال گذشته بیش از ۸ هزار دانش‌آموز روستایی از خدمات آموزشی گروه‌های جهادی بهره‌مند شده‌اند و این برنامه‌ها نقش مهمی در کاهش ترک تحصیل‌ها داشته است. آنچه جهادگران انجام می‌دهند فقط ساخت‌وساز یا درمان نیست. ما تلاش می‌کنیم امید و اعتماد را به دل مردم بازگردانیم.»

خدمات‌رسانی در روستاهای کوهستانی

قزوین اگرچه از نظر جغرافیایی کوچک به‌نظر می‌رسد، اما تنوع اجتماعی و اقتصادی آن چهره‌ای متفاوت از محرومیت و نیازمندی را نمایان کرده است. از روستاهای کوهستانی آوج گرفته تا مناطق حاشیه‌نشین شهرهای صنعتی، زمینه فعالیت گروه‌های جهادی در این استان بسیار گسترده است؛ ظرفیتی که مدت‌هاست با حضور گروه‌های جهادی به‌صورت هدفمند فعال شده است.

شهرستان قزوین به‌عنوان مرکز استان، بیشترین تمرکز خدمات جهادی در مناطق حاشیه‌نشین شهری و روستاهای اطراف را به خود اختصاص داده است. گروه‌های جهادی فرهنگی و اجتماعی در این شهرستان، تمرکز ویژه‌ای بر آسیب‌های اجتماعی دارند.

مسئول گروه جهادی صدای فرهنگ که اقدامات اعضای آن برای بالا بردن سطح فرهنگ و دانش ساکنان مناطق کم‌برخوردار و به‌خصوص کودکان و نوجوانان است، می‌گوید: «از اواسط سال ۱۴۰۳ تاکنون بیش از ۹۰ برنامه فرهنگی و آموزشی در محلات کم‌برخوردار شهر قزوین اجرا کردیم که محور آنها آموزش دانش‌آموزان، مشاوره خانواده و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی بوده است.»

امین خدایار می‌افزاید: «ما باور داریم جهاد فرهنگی اگر درست انجام شود، ریشه بسیاری از مشکلات اقتصادی و اجتماعی را خشک می‌کند.»

شهرستان البرز با شهرهای صنعتی مانند الوند و محمدیه، یکی از مناطق خاص استان قزوین به شمار می‌آید که همزمان با توسعه صنعتی با حاشیه‌نشینی و محرومیت مواجه است.

آنطور که اقدامات گروه‌های جهادی نشان می‌دهد، تمرکز جهادگران در این شهرستان روی مناطق کارگری و روستاهای اطراف شهرک‌های صنعتی است. گزارش‌ها نشان می‌دهد در دو سال اخیر، بیش از ۶۰ واحد مسکونی در روستاهای اطراف الوند و محمدیه مرمت یا بازسازی شده و گروه‌های جهادی پزشکی نیز بالغ بر ۵ هزار نفر را به‌طور رایگان ویزیت کرده‌اند.

تاکستان؛ جهاد در دل باغ و روستا

از دیگر شهرستان‌های استان قزوین باید به تاکستان اشاره کرد که با محوریت کشاورزی، به یکی از کانون‌های فعالیت گروه‌های جهادی، عمرانی و معیشتی تبدیل شده است.

جهادگران معتقدند در روستاهای این شهرستان مشکلات زیرساختی مثل معابر، کانال‌های آب و خانه‌های فرسوده بسیار جدی است.

با این حال از ابتدای سال جاری تاکنون بیش از ۷۰ پروژه عمرانی کوچک‌مقیاس شامل بهسازی معابر روستایی، ساخت سرویس بهداشتی و مرمت منازل محرومان اجرا شده است و مهم‌ترین دستاورد جهاد در تاکستان، بازگشت اعتماد مردم به مشارکت جمعی است که ارزش آن بیش از هر کار دیگری است.

بوئین‌زهرا؛ پیشگام در جهاد عمرانی

بوئین‌زهرا یکی از شهرستان‌هایی است که فعالیت‌های عمرانی گروه‌های جهادی در آن کاملاً شاخص و نمایان است. روستاهای گسترده و فاصله‌دار این منطقه، جهادگران را با چالش‌های جدی مواجه کرده است.

مسئول قرارگاه عمرانی جهادی بوئین‌زهرا می‌گوید: «در این شهرستان، تمرکز اصلی ما بر ساخت و مرمت مسکن محرومان بوده است.»

متین ثنایی با بیان اینکه از سال گذشته تاکنون بیش از ۱۲۰ واحد مسکونی مددجویی با مشارکت جهادگران، خیران و نهادهای حمایتی تکمیل یا بازسازی شده است، می‌افزاید: «اگر این کارها به‌صورت دولتی انجام می‌شد، هزینه‌ها چند برابر می‌شد و زمان اجرای پروژه‌ها به‌شدت افزایش می‌یافت.»

> **در کنار طرح‌های عمرانی و درمانی و همچنین توجه به سلامت شهروندان، فعالیت‌های فرهنگی و آموزشی گروه‌های جهادی قزوین نقش مهمی در امیدآفرینی، توانمندسازی نوجوانان و کاهش آسیب‌های اجتماعی در روستاها و مناطق حاشیه‌ای داشته‌اند**

شهرستان آوج هم با شرایط جغرافیایی خاص و روستاهای کوهستانی، یکی از سخت‌ترین میدان‌های فعالیت جهادی در استان قزوین است.

یکی از جهادگران فعال و باسابقه آوج می‌گوید: «دسترسی سخت، سرمای شدید و پراکندگی روستاها، کار جهادی در آوج را طاقت‌فرسا کرده است، اما همین سختی‌ها انگیزه ما را بیشتر می‌کند.»

هادی شفاعی تصریح می‌کند: «امسال تمرکز ویژه‌ای بر خدمات پزشکی سیار، تأمین بسته‌های معیشتی و بازسازی مدارس روستایی داشتیم.»

طبق آمار بسیج سازندگی، بیش از ۴۰ اردوی جهادی تخصصی در آوج برگزار شده که عمده آنها در حوزه درمان و آموزش بوده است.

آبیک؛ حاشیه‌نشینی در کنار صنعت

آبیک به‌دلیل نزدیکی به تهران و تمرکز صنایع با پدیده حاشیه‌نشینی گسترده مواجه است؛ موضوعی که محور فعالیت گروه‌های جهادی، اجتماعی و فرهنگی شده است.

در این شهرستان هم مسئول گروه‌های جهادی «رهروان رهبر» با تأکید بر اینکه تمرکز ما بر خانواده‌های کم‌درآمد در مناطق حاشیه‌ای شهر است که اغلب از خدمات پایه محروم‌اند، می‌گوید: «برگزاری کلاس‌های آموزشی، حمایت تحصیلی از دانش‌آموزان و خدمات بهداشتی رایگان، محور اصلی کارهاست.»

سعید ضابطیان ادامه می‌دهد: «ما سعی می‌کنیم یک منطقه را به عنوان هدف داشته باشیم و چندین اردو را با محوریت‌های مختلف برگزار کنیم تا بتوانیم به نیازها پاسخ درست و تأثیرگذار بدهیم.»

خدمات شاخص جهادی

بر اساس جمع‌بندی عملکرد قزوین، سه حوزه عمرانی، بهداشت و درمان و فرهنگی- آموزشی شاخص‌ترین عرصه‌های فعالیت گروه‌های جهادی در این استان هستند.

مسئول سازمان بسیج سازندگی سپاه صاحب‌الامر(عج) قزوین می‌گوید: «در حوزه عمرانی، بیش از ۴۵۰ پروژه خرد و میان‌مقیاس اجرا شده که شامل مسکن محرومان، مدارس، معابر و اماکن عمومی است.»

صادق‌پور امی‌افزاید: «در بخش بهداشت و درمان، بیش از ۲۰۰ اردوی پزشکی جهادی برگزار و بالغ بر ۳۵ هزار نفر خدمات رایگان درمانی در مناطق مختلف دریافت کرده‌اند. در حوزه فرهنگی و آموزشی نیز بیش از ۱۰ هزار دانش‌آموز روستایی و حاشیه‌نشین از خدمات تقویتی، مشاوره‌ای و تربیتی بهره‌مند شده‌اند و کلاس‌های آموزش قرآن و مباحث دینی و مذهبی برگزار شده است.»

وی با بیان اینکه جهادگران جوان قزوین نه برای آمار کار می‌کنند و نه دیده شدن، بلکه رضایت مردم بزرگ‌ترین پاداش است، می‌گوید: «وقتی لبخند یک خانواده محروم را بعد از تحویل یک خانه مرمت‌شده می‌بینی، خستگی چند ماه اردو از تنت بیرون می‌رود.»

گزارش ۲

«همیاران ولایت»، فعالان سازندگی خوزستان

حوریه ملکی

گروه جهادی «همیاران ولایت» که به فعالان سازندگی مشهور است، از جمله گروه‌هایی است که نام‌شان در بسیاری از استان‌های جنوبی آشناست. این گروه که از سال ۱۳۹۷ و با نگاه خدمت و حمایت از اقشار محروم و با پیروی از منویات رهبر معظم انقلاب فعالیت خود را در استان خوزستان آغاز کرده است متشکل از جوانانی است که در رشته‌های مختلف دارای تخصص‌های ویژه‌ای هستند.

جهادگران همیاران ولایت از همان ابتدا در گستره استان کار می‌کردند و حل بسیاری از معضلات اقشار ضعیف جامعه از جمله پرداخت اجاره خانه زنان سرپرست خانوار، تعمیر وسایل گرمایشی و سرمایشی، خرید کالای خانه، توزیع اقلام خوراکی و سبد غذایی خانوار، تهیه بسته‌های لوازم‌التحریر برای دانش‌آموزان بی‌بضاعت، ساخت و بازسازی منازل و توزیع غذای گرم در مناسبات مذهبی را در دستور کار خود دارند.

گروه جهادی همیاران ولایت در شش ماهه اول سال جاری خدمات گسترده و ارزشمندی داشتند که به گفته مسئول این گروه، همه کارها به همت و همراهی همکاران فداکار و ایثارگر و جهادگران دلسوز و مردم به نتیجه رسیده است.

امیرحسین سوخته‌زاده با اشاره به حمایت‌های معیشتی و مالی گروه در زمینه‌های مختلف می‌گوید: پرداخت ۲۲۰ میلیون ریال به عنوان پیش‌پرداخت اجاره مسکن برای یک خانواده بی‌سرپرست، پرداخت کمک هزینه اجاره مسکن ۱۵ خانواده نیازمند و عزتمند، کمک هزینه معیشت به تعدادی از خانواده‌های تحت پوشش، تهیه و توزیع بیش از ۲۰۰ کیلوگرم مرغ و رساندن آن به خانواده‌های هدف و تهیه و توزیع ۴۰ کیسه برنج، ۲۰ حلب روغن، ۳ هزار و ۵۰۰ عدد لیوان آبخوری، ۵۰ کیلوگرم شکر و ۵۰ لیتر آبلیمو از جمله اقدامات در این راستاست.

او در رابطه با پشتیبانی‌های صورت گرفته در بخش مسکن و امکانات رفاهی هم می‌افزاید: تعمیر و سرویس کولرهای آبی و گازی برای خانواده‌های نیازمند در محله حصیرآباد اهواز، کمک ۲۰۰ میلیون ریالی برای خرید کولر گازی به چند خانواده نیازمند و اهدای یک دستگاه کولر گازی و یک دستگاه یخچال فریزر به زوج جوان و همچنین تهیه و اجرای ایزوگام برای پشت‌بام منزل چند خانواده نیازمند به مبلغ ۱۸۰ میلیون ریال کاری بود که از سوی جهادگران این گروه انجام شد.

به گفته این جهادگر فعال، در حوزه فعالیت‌های فرهنگی - مذهبی و عام‌المنفعه هم تهیه و توزیع بیش از ۳ هزار و ۵۰۰ پرس غذای گرم به مناسبت‌های اعیاد و مناسبت‌های دیگر همچنین پخت منظم غذای گرم و توزیع بین خانواده‌های نیازمند، تهیه آرد و نان برای خانواده‌های تحت پوشش و سرامیک کاری صحن و فضای داخلی مسجد کوی رسالت اهواز انجام شده است.

سوخته‌زاده تصریح می‌کند: تهیه و اهدای لباس فرم مدرسه برای دانش‌آموزان یک مدرسه دخترانه هم به همت گروه جهادی همیاران ولایت انجام گرفته است.

گزارش تصویری

جهادگران در حوزه‌های مختلف خدمات گسترده‌ای به هموطنان نیازمند ارائه کردند